

Universal Declaration of Human Rights

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

Hah pi htah mih hteing khuat nā pūh suan nga
pīh luom pīh toh tuom kā nga pīh le zat

ပေါင်းညွှန် (နာဂ)

Universal Declaration of Human Rights

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

**Hah pi htah mih hteing khuat nä püh suan nga
pih luom pih toh tuom kä nga pih le zat**

ပေါင်းညွှန် (နာဂ)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ပထမအကြိမ်

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ

ပေါင်းညွှန် (နာဂ)

အုပ်စု - ၃၀၀

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊
တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဦးစီးဌာနနှင့်
တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအသင်းတို့မှ
ပူးပေါင်းဘာသာပြန်ဆို၍
မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်မှ
အခမဲ့ ထုတ်ဝေသည်။

စကားချီး

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အတည်ပြုချမှတ်၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်း၏ စာသားအပြည့်အစုံကို နောက်စာမျက်နှာများတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ သမိုင်းဝင် လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအားလုံးအား ဤကြေညာစာတမ်း၏ စာသားကို အများပြည်သူတို့ သိရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် နိုင်ငံများ သို့မဟုတ် နယ်မြေများ၏ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းကို ခွဲခြားမှု မပြုဘဲ၊ အဓိကအားဖြင့် ကျောင်းများနှင့် အခြားပညာပေးရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြေညာစာတမ်းကို ဖြန့်ချိဝေငှစေရန်၊ မြင်သာအောင် ပြသထားစေရန်၊ ဖတ်ကြားစေရန်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းဖော်ပြစေရန် ပန်ကြားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သည် ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုလျက် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိလိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

Nyö luom than pih

Nuan 1948 ta sap kä nat 10 nyat pu long zöh pih mong lo nyö toh hti lo no hah pi kyä pih mih hteing khuat nä püh suan nga pih toh peing kä pih le zat kyi long zöh kä tuom kä lah thut kä than peing ko. Than peing kä pih le zat kä lü pi ngah luom pih le zat piak kyi toh xuat tuom kä nga ko. Sä xu ko pothan long kyi sok khä lit yok kä tö ge pih kä luom than lah kä htö kyi long zöh pih mong lo toh hti pih nyö kyi long zöh pih hiak kyi huan pih mong kä lü no hoh than peing kä pih le zat nyö mong htah lo kä lü pi no kä htie xu kä meh tö xu meh ko mong lo sö mä long zöh hah phah lo sih mong su ta mä sö kä mi kya ha hti mä nga ko, le zat toh hö ko kä ma le zat xie kä theik luom pih lo meh than ko toh peing pih le zat than peing ho peing meh kä xuop kä phuom xu ko luop tuom kä xuat tuom ko kä sö xu lä kä ko kä thong yu tieh pi toh xuat xu meh toh kyöh xu ko.

Sä xu pih kyi vi ko Khäman mong htah lo mih hteing khuat nä püh suan nga pih luom nyin to pih lo nä pu Hah pi htah mih hteing khuat nä püh suan nga pih luom nä pih lo no töh peing le zat nyö kyi Einggälik nyö luom nä pih le zat kyi Khäman Le zat luom no phih lah ko than peing lä kä nyih.

Khäman mong htah lo mih hteing khuat thuan nä püh suan
nga pih lo nyin to pih lo

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

နိဒါန်း

လူသားအားလုံး၏ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်းတူညီမျှရှိ ပြီး ဖယ်ရှားထုတ်ပယ်၍ မရသောအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြု ခြင်းသည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်း မှုတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးမထား မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းသည် လူသားတို့၏ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုး ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်း ကို ဖျက်ဆီးသည့် ရိုင်းစိုင်းရက်စက်သော အပြုအမူများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ သက်ဝင်ယုံကြည်ခွင့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ချို့တဲ့ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်တို့ကို ရရှိခံစားရမည့် လူ့ဘောင်လောကတစ်ရပ် ပေါ် ပေါက်လာရေးကို သာမန်လူသားအားလုံး၏ အမြင့်မားဆုံးသော မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြေညာပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အာဏာသုံး၍ တရားလက်လွတ် အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ် မှုတို့ကို လူသည် နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအနေဖြင့် ဆန့်ကျင်ပုန်ကန် သည့် အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိစေရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပဒေစိုးမိုးမှုဖြင့် ကာကွယ်ပေးရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊

နိုင်ငံချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံမှုဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြှင့်တင် ရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

**Hah pi htah mih hteing khuat nä püh suan nga pih luom
pih toh tuom kä nga pih le zat**

Kä than le zat

Mih hteing kä lü pi kä pöh tuom zöh no kong sö ko, vi hti kä nga kä lah khä mah kä ko mä kyöh kä mä püh kä pih kä luom sih kyi htie tuom kyak tuom ge pih pu Hoh hah pi su kyi long kya mie ko zö zeing pi pih nyin to ko mong kä man kya meh sih kä thong mong kyang pi nga min pih tha yih kyi hie

Mih hteing khuat nä püh suan nga pih kyi ta mä sö ta mä sö mä xuop kä pih pu mih hteing lo kya pih mä kya kä pih sä la htie ha lah pih htie lah sut pih kyi kä gi mä kya kato pih sa pih nga liak htuat pih yih kyi hie long tie xu toh thut yok kä pih long tieh xu long lam püh luom, vi kä pih ko ang geing pih kyin nä theik yok kä meh nyu püh xu ko mih hteing nyu kä guop khuat kä nga liak lä ko nok htah thang htah mih hteing kä lü pi kä tui kä ta long kyang siang pi no töh peing kä pih tha yih kyä hie,

Mong lie lie thuong hti tieh hti ko kä töh hti zö hti luom kya hti meh kä lah siang suan lä tu za kä nga yih kyi hie,

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်သူ့အပေါင်းတို့သည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် တန်ဖိုး၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူအခွင့်အရေးရှိမှုတို့ကို ၎င်းတို့ သက်ဝင် ယုံကြည်ကြောင်း ကုလသမဂ္ဂပဋိညာဉ်၌ ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် လွတ်လပ်မှုတွင် လူမှုရေးတိုးတက်ရေးနှင့် လူ့ဘဝအဆင့်အတန်း တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးတို့ကို မြှင့်တင်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတို့သည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ပိုမိုမြှင့်တင် လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးကြစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်မည်ဟု ကတိပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အဆိုပါ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အတူတကွ နားလည်မှုရှိခြင်းသည် ဤကတိကဝတ်ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်စေရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊

long zöh pih mong, mong htah kä lü pi pu geing mä htah mih
 htah püh suan nga pih ko, kong sö ko kä sövie htah lo
 ko,nguan pü mih hteing kkuat nä püh suan nga pih vi lie pi
 puh yok suan ko, sö xie long lam kä nyuh kä pih long
 zöhtuom kä pih lo nyö teh kyi lo zöh kä mong ge lo ko, kä
 thap kä zi ta mä nga kä pih to puh pih pu mih hteing nyü kä
 guop kya liak pih ko mih hteing nyu kyah kya mie ko nyu kä
 guop lah siang kä kya liak lä ko lah khä guop meh long zöh
 nyö toh tuom ge pih hie,

Long zöh tuom kä pih mong lo pu long zöh pih lo zöh kam
 söh mih hteing kkuat thuan no püh suan nga pih ko nok kyang
 htahlo kä sih long tieh luom kyi hah pi kä lü luom pih no sö
 meh siang lo ko kong sö kä phä na ko to kä sa xu meh to mih
 lä ko nyö van hti kä pih tha yih kyi hie,

La tuom kä pih mih hteing kkuat thuan nä püh suan nga pih ko
 kä thap kä zi mä nga kä pih sih kyi ham ko long tieh hti hti
 kä pih pu sö nyö kham hti pih kyi tan tha kä tan lie kä to püh
 meh lä tü za ko lä kä pih hie,

လူတိုင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းက ဤကြေညာစာတမ်းကို အစဉ်
 နှလုံးသွင်းလျက် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် အဆိုပါအခွင့်အရေးများနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို လေးစားကြစေရန် သင်ကြားခြင်း၊ အသိပညာ
 ပေးခြင်းဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂ
 အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ထိုနိုင်ငံတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိ
 နယ်ပယ်အတွင်းမှ တိုင်းသူပြည်သားများက အဆိုပါအခွင့်အရေးနှင့်
 လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျယ်ပြန့်ထိရောက်စွာ အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာ
 ကျင့်သုံးစေရန်အလို့ငှာ နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်တို့တွင်
 အဆင့်ဆင့် တိုးတက်သော အစီအမံများဖြင့် အားထုတ်ကြစေရန်
 အတွက်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်လျက်၊ နိုင်ငံခပ်သိမ်း၊ လူခပ်သိမ်း
 တို့ အောင်မြင်မှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ကြရမည့် အားလုံးနှင့်ဆိုင်သော
 စံတစ်ရပ်အဖြစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ဤကမ္ဘာလူ
 အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို ယခုထုတ်ပြန်ကြေညာလိုက်သည်။

အပိုဒ် ၁

လူသားအားလုံးသည် လွတ်လပ်သူများအဖြစ် မွေးဖွားလာကြပြီး
 ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရည်တူရှိကြသည်။ လူတို့၌
 ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် အမှားအမှန်ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော အသိဉာဏ်
 ရှိကြ၍၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆက်ဆံ
 ကျင့်သုံးသင့်သည်။

mih hteing kä lu, lo kyih kä lü no hoh toh xuat le zat luom kyih khä liak ko long kyih lah gok ko hah pi su kyih kä lü luom so püh suan nga pih ko zi kya nyu kä guop kyih kong sö meh toh pih, kä hteic kä phuom toh kyöh kyin no kä ang kyih hu lä kä xie, long zöh pih mong kä man kä lü so mong kä man lo no zi suan nga pih lo khat pok kyih nga phi kam long mong kä man htah lo no so püh suan nga pih ko zi kya nyu kä guop lo kyih tan peing tan hah ko long zöh xu ko phä na ko tö xu meh mong kam long kyih mong kä man gah ko kya liak ko tö kä pie ko ang kyih xu meh xie that lah ko, mong kä man lo, mih hteing lo kä kya mie puh lah meh tö kä sa meh kä lü pi yih kyih kya pih khuat meh long zöh nyö toh mong lo no so mong kä man mih hteing lo no püh suan nga pih toh xuat le zat kyih khä zöh lah thut ko toh xuat lä kä nyih.

Kä thong seing (1)

Mih hteing kä lü pu zi kya nyu kä guop meh pöh tuom xu ko kong kä nyan ko püh suan nga pih lo vi lie puom pi nga xu ko. Mih hteing pu long tui long khä ma ko kä tha kä gah hteic ho hti yok ko kä hteic kä phuom teik nga ko, khuat kä khuat tie kä nyu long luom no toh hti sa hti püh meh nyih.

အပိုဒ် ၂

လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊
ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြား
အယူအဆ၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် လူမှုအဆင့်အတန်းနှင့်ဆိုင်သော
ဇာစ်မြစ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဂုဏ်၊ မျိုးရိုးဇာတိဂုဏ်နှင့် အခြားအဆင့်အတန်း
စသည့် ခွဲခြားမှုမျိုး မရှိစေဘဲ ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြပါရှိ
သည့် အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့် အားလုံးကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။
ထို့ပြင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက် နေထိုင်ရာ နိုင်ငံ သို့မဟုတ် နယ်မြေ
ဒေသသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သည့်နယ်မြေဖြစ်စေ၊
ကုလသမဂ္ဂ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခံနယ်မြေဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်
ချုပ်ခွင့်အာဏာ မရရှိသောနယ်မြေဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အချုပ်အခြာ
အာဏာ တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်သတ်မှု ရှိသည့်နယ်မြေဖြစ်စေ ယင်း၏
နိုင်ငံရေး၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာအဆင့်အတန်း တစ်ခုခု
ကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားမှု မပြုလုပ်ရ။

အပိုဒ် ၃

လူတိုင်းတွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်လုံခြုံမှု
ရခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၄

မည်သူ့ကိုမျှ ကျေးကျွန်အဖြစ် သို့မဟုတ် ကျေးကျွန်ကဲ့သို့ မပြုရ။
ကျွန်ပြုခြင်းနှင့် ကျွန်အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းပုံစံ အားလုံးကို ပိတ်
ပင်တားမြစ်ရမည်။

အပိုဒ် ၅

မည်သူ့ကိုမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်
သော၊ လူမဆန်သော၊ လူ့သိက္ခာ ညှိုးနွမ်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံခြင်း
သို့မဟုတ် အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း မပြုရ။

Kä thong seing (2)

Mih hteing lo pu mih hteing kyih, kya xah na xah kyih, vie htah, ngum pü, nyö kyih, pah pah long lam pih, mong kä man xie so mä long zöh kä htö kä ha, mong htah so mä long zöh mih hteing kyi kä gi louom no tha pih kyih, geing kä leing neik kä ha kong, kyih luom nä pih kyi kä gi kong ko mih ma kä kyue kä kya nga kä zat su hti min ta mä nga ko hoh toh xuat le zat kyih toh tuom kä nga pih püh suan nga pih zi kya nyu kä guop kä lü kyih puh kyah suan nga ko. Su gu mih hteing khuat nyu kä guop pih mong so mä long zöh hah phah kyih pu teh lah kä tö kä puh pih hah phah ta yu, long zöh pih mong lo no kam kyam lah kä pih hah phah ta yu, kyih khuat luom no ap meh hu puh kä pih hah phah lo xie so mä long zöh teh lah ap lah kä pih khuat ta khuat zu thap lip kä pih hah phah ta yu so xie kyih mong luom no, tö kyöh that kyoh so mä long zöh mong kä man kyih kä gi khuat kyih that lah ko ho hti ha hti mä nga puh htih.

Ka thong seing (3)

Mih hteing kä lü pu htuat si khä zuan suan, zi kya nyu kä guop ko mih hteing kyuat pom kä pieh kä yieh mä nga ko nga puh mih.

Kä thong seing (4)

Hto kyih ta yu ge meh lah ko so mä long zöh ge xu mä tö puh htih. Ge tö pih ko ge gok kyah pih xu nga pih kä lü kong pi kyih thap lip püh meh nyih.

Kä thong seing (5)

Hto kyih ta yu vam kyah lah khä yieh so mä long zöh lah khä vi lah khä nga ko, mih hteing meh meh mä lah ko, mih hteing kong kä nyan lah khä mi ko tö kä sa pih so mä long zöh muat kyöh ko mä puh htih.

အပိုဒ် ၆

လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရာ၌ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် နေရာတိုင်းတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ခံယူပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၇

လူအားလုံးတို့သည် ဥပဒေအရာ၌ တန်းတူရည်တူရှိကြပြီး ဥပဒေ၏ တန်းတူ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို မည်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမျှ မရှိစေဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ဤကြေညာစာတမ်းကို ဖောက်ဖျက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ခွဲခြားဆက်ဆံရန် လှုံ့ဆော်ခြင်းမှလည်းကောင်း တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၈

လူတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရ ၎င်းအား ခံစားခွင့် ပြုထားသည့် မူလအခွင့်အရေးများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း ခံရလျှင် ထိုသူသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နိုင်ငံတော်ခုံရုံးများ၏ ထိရောက်သော ကုစားပေးမှုကို ရပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

အပိုဒ် ၉

မည်သူမျှ မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ မတရားချုပ်နှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် မတရား ပြည်နှင်ခြင်း မခံစေရ။

အပိုဒ် ၁၀

လူတိုင်းသည် ၎င်း၏ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ရှိမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း၊ ၎င်းအပေါ် ပြစ်မှုကြောင်းအရ စွပ်စွဲချက်ကို အဆုံးအဖြတ်ခံရာတွင်လည်းကောင်း လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှုမရှိသော တရားရုံးတစ်ရပ်က အများပြည်သူရှေ့မှောက်တွင် တရားမျှတစွာ ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းကို တန်းတူရည်တူအပြည့်အဝ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

Kä thong seing (6)

Mih hteing kä lü pu kä teh kä zi xie kä theik mih hteing kyuat puom khuat xu khä nyu suan gah ko hteie thut xup thut luom nga ko.

Kä thong seing(7)

Mih hteing kä lü pu kä teh kä zi luom no vi lie zöh zeing pi nga ko kä teh kä zi luom no vi lie pom pi kok kha kip kha pih kä lü pi sa pu sa thut mä nga ko püh luom nga ko. Hoh xu ko toh xuat pih le zat kyi han hti ko sa thut tö kä sa pih ko su ko sa thut tö kä sa meh la hte pih ko vi kä pih kok kha kip kha pih kyi püh luom nga ko.

Kä thong seing (8)

Mih hteing kä lü pu kam söh si söh pih kä than pih kä teh kä zi sö mä long zöh kä teh kä zi pih lu luom no sö kyi kä püh luom tö tom kä pih kä than pih xie kä theik luom kyi han hti kham lah phie sö pu muat zi muat ho luom nga pih mong khä nyu suan kyi sö kä pih sang puom kyöh kyi püh yok kä luom nga püh meh nyih.

Kä thong seing (9)

Hto ta yu mä sö mä tha ko kyo lah ki lah pih, ta mä sö ko ki lah pih sö mä long zöh ta mä sö ko khä lie na luom kyak vin pu mä tö puh htih.

Kä thong seing (10)

Mih hteing kä lü pu so kyä pih puh lah mä ta ko ke han nga pih lo kyi kä teh kä vu kyöh min ta kyi ta zu, so su luom no muat kyöh luom no kä teh kä zi lah luom nä ta yu kä kya kä kyue mä ha ko muat kam kyöh pih lo no mih hteing kä lü ngah pok kyi muat so muat that luom no phä na lah ko vi lie pom pi kä lü pi püh suan nga ko.

အပိုဒ် ၁၁

(၁) ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့် တရားစွဲဆိုခံရသော လူတိုင်းသည် စွပ်စွဲခံရ သည့် ပြစ်မှုအတွက် ခုခံချေပရန် လိုအပ်သည့် အာမခံချက်ရှိသော၊ အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ စစ်ဆေးသောတရားရုံးက ဥပဒေနှင့် အညီ ကြားနာစစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်ရှားစီရင်မှု မခံရမချင်း အပြစ်မဲ့သူဟူ၍ မှတ်ယူခြင်း ခံထိုက်သည့် အခွင့်အရေး ရှိသည်။

(၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့်အချိန်တွင် ပြည်တွင်းဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရဖြစ်စေ ပြုလုပ်မှု သို့မဟုတ် ပျက်ကွက် မှု တစ်ရပ်သည် ပြစ်မှု မမြောက်ပါက ထိုပြုလုပ်မှု သို့မဟုတ် ပျက် ကွက်မှုအတွက် မည်သူမျှ အပြစ်မရှိစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အချိန်ကာလတွင် ထိုက်သင့်စေနိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက် ပိုမိုကြီးလေး သော ပြစ်ဒဏ်ကို ထိုက်သင့်စေခြင်း မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၂

မည်သူမျှ မိမိ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လွတ်လပ်ခွင့်၊ မိသားစု၊ နေအိမ် သို့မဟုတ် စာပေးစာယူကိစ္စရပ်များတွင် မတရားဝင်ရောက်စွက် ဖက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထင်ပေါ်ကျော် ကြားမှုအား ပုတ်ခတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း မခံရစေရ။ လူတိုင်း သည် ထိုသို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းတို့မှ ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၃

(၁) လူတိုင်းတွင် နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာ သွားလာရွှေ့ပြောင်းခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့် ရှိသည်။

Kä thong seing (11)

(1) Kä gah muat khuat luom no muat sö kham lah kä pih mih hteing kä lü pu muat sö kham lah pih kä gah muat meh han hti lah kham meh za pih nyö mong nga pih, lo pi ngah kyí muat heing pih nok kyí kä teh kä zi kyä tha hti pih muat heing kä phä na pih muat gah pih htié thut kä pih muat zi muat ho vu püh vu lah phie muat mä kyöh kä pih nyih lä ko püh yok kä pih luom ä lä ko.

(2) Muat gah kä pih long kyí mong long kä teh kä zi luom nä ko long zöh mong kä teh kä zi luom no ta yu tö pih ko sö mä long zöh teh kä pih khuat pu muat mä tha phie su kä tö pih ko teh kä pih zih kyí hto kyí muat mä kyo kä meh Muat gah kä pih nyö nyiak yuan teing kyí sö kä pih muat na kyí thie kä pih muat kyöh kä mä nga püh htié.

Kä thong seing(12)

Hto ta hto ta yu pah pah puom zih kyí kä teh kä zi mä nga kä pih, nok long khö, nyu nok sö mä long zöh le zat than le zat lit lö kyä ta yu, mä tha ko huan hie pih lo ta yu, pah pah puom kong kä nyan ko htié thut kä pih kong kä nyan lah htu pih kyä ta yu, mä kham lah püh htié. Mih hteing kä lü pu su ko huan hie ko sö mä long zöh kong kä nyan lah htu pih zih kyí kä teh kä zi luom no kä kok lah kip lah luom püh meh nyih.

Kä thong seing (13)

(1) Mih hteng kä lü pi pu mong kä man kam long su kyí kä teh kä zi mä nga ko ti kä hta ko nyu kä guop meh püh ko.

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံမှမဆို ထွက်ခွာပိုင်ခွင့်နှင့် မိမိ၏ နိုင်ငံသို့ ပြန်လာပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၄

(၁) လူတိုင်းသည် ဖိစီးနှိပ်စက်မှုမှ လွတ်ကင်းရန် အခြားနိုင်ငံများ၌ ခိုလှုံခွင့်ကို တောင်းခံပိုင်ခွင့်နှင့် ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) နိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သည့် ပြစ်မှုများ သို့မဟုတ် ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်သော ပြုလုပ်မှုများ အပေါ် အကြောင်းပြု၍ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တရားစွဲဆိုမှုများတွင် အထက်ပါအခွင့်အရေးကို ကိုးကားအသုံးပြုခွင့် မရှိစေရ။

အပိုဒ် ၁၅

(၁) လူတိုင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူခွင့်ရှိသည်။

(၂) မည်သူမျှ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို မတရားရုပ်သိမ်းခြင်း မခံရစေရ။ မိမိ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြောင်းလဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို လည်း ငြင်းပယ်ခြင်း မခံရစေရ။

အပိုဒ် ၁၆

(၁) အရွယ်ရောက်ပြီးသော ယောက်ျားနှင့် မိန်းမတို့တွင် လူမျိုး၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာကို အကြောင်းပြု၍ ကန့်သတ်ချက် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေဘဲ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မိသားစု ထူထောင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် လက်ထပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေစဉ်တွင်လည်းကောင်း၊ ကွာရှင်းပြတ်စဲသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း တန်းတူရည်တူ အခွင့်အရေးများ ရခွင့်ရှိသည်။

(2) Mih hteing kā lū pu pah pah mong kā man huan hie ko hto hto mong kā man kyā ta yu ti pūh kā pih ko pah pah mong kyi veing pūh pih luom nga ko.

Kā thong seing (14)

(1) Mih hteing kā lū no yieh kā vok kyōh mā nga kā meh mih ma mong kyi nyu kā moh kyi thiang yok kā pih ko pūh yok kā pih luom nga ko.

(2) Mong kā man xie kā theik long kyi mā huan hie kā pih sō mā long zōh long zōh pih mong lo that kā nieh pih ko kā than pih xie kā theik kyi mā tha hti kā pih tō kā sa kyin no than ko kā tuan pi nga liak pih muat sō lah pih hiak kyi su the pih xie kā theik kyi lah peing kā tō mā pih luom mā nga pūh hti.

Kā thong seing (15)

(1) Mih hteing kā lū pi pu mong khuat kyi mong htah khuat meh lie pūh min pih luom nga ko.

(2) Hto hto ta yu pah pah mong htah tha pih kyi kā luom mā tha ko lah khā mah mā kham lah pūh hti. Pah pah mong htah tha pih lih lie yok kā pih luom kyā hie lah khā mah luom mā kham lah pūh hti.

Kā thong seing (16)

(1) Vi sok kā pih vie htah ko nguan pū kā lū pu mih hteing kyih mong htah sō mā long zōh long lam pih xie kā theik kyin no than ko kā thap kā lah khuat pang mā nga ko kam sōh ko nyu hti guop hti ko nok long htuom xie kā theik luom nga ko. Sō sih pu kam sōh lū luom no ta yu, nok long khō nat lā ko nyu kā guop lu kyi ta yu, ho hti pu hti zōh ta yu vi lie zōh zeing pi pūh luom nga ko.

(၂) သတို့သားနှင့် သတို့သမီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိမှသာလျှင် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ခြင်း ပြုရမည်။

(၃) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံအဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၁၇

- (၁) လူတိုင်းတွင် မိမိတစ်ဦးချင်းသော်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့် စုပေါင်း၍သော်လည်းကောင်း ပစ္စည်းဥစ္စာကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (၂) မည်သူမျှ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို မတရားသိမ်းယူခြင်း မခံထိုက်စေရ။

အပိုဒ် ၁၈

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ခွင့်၊ အမှားအမှန် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခွင့်နှင့် ကိုးကွယ်ခွင့် ရှိသည်။ အဆိုပါ အခွင့်အရေးများတွင် မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့မဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်ချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ပြောင်းလဲခွင့်အပြင်၊ တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ အများနှင့် စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ မိမိကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ သို့တည်းမဟုတ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကို အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်၌ဖြစ်စေ၊ သီးခြား ဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာ သင်ပြခွင့်၊ ကျင့်သုံးခွင့်၊ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်ခွင့် နှင့် ဆောက်တည်ခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

(2) Ngum pü ko vie htah ham kä pih nat htok kä thap kä lah mä nga ko ham kä moh long tieh nga pih xu zöh zeing pi nga zöh lö htit kam söh kä nyu püh meh nyih.

(3) Nok long khö pu mih hteing lo hiak kyi to pang nga pih kä than pih xie kä theik tha ko mih hteing lo ko mong kä man kok kä kip pih kyi püh min pih luom nga ko.

Kä thong seing (17)

(1) Mih hteing kä lü pu pah pah khuat lo htit ta yu mih ma lö zö kam söh kä ta yu geing kä leing püh suan nga ko.

(2) Hto hto ta yu pah pah geing kyi kä luom mä tha ko kyin lah mä kham lah püh htih.

Kä thong seing (18)

Mih hteing kä lü pu kä thap kä lah mä nga ko tui kä khä ma meh kä tha kä gah htie ho thut yok kä pih luom ko long lam luom nga ko. Sö luom kyin no pah pah long lam khä zam sö mä long zöh long lam pih kyi kä thap kä lah mä nga ko lan kä püh kä pih na kyi khuat lo ta yu, lo kam sö kä ta yu pah pah long lam khä zam sö mä long zöh long lam pih kyi lo kä lü pi ngah kyä ta yu kä htuom ta yu kä thap kä lah mä nga ko kä tö kä sa luom long lam sit liak luom ko kä sa kä lah luom hie huan hie ko.

အပိုဒ် ၁၉

လူတိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာ ထင်မြင်ယူဆခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့် ရှိသည်။ အဆိုပါအခွင့်အရေးများတွင် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အနှောင့်အယှက်ကင်းစွာဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စွဲကိုင်ခွင့်အပြင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အတွေးအခေါ် အယူအဆများကို သတင်းမီဒီယာ တစ်ရပ်ရပ်မှတစ်ဆင့် နယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားမရှိ ရှာဖွေဆည်းပူးခွင့်၊ လက်ခံခွင့်နှင့် ဖြန့်ချိခွင့်တို့လည်း ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် ၂၀

- (၁) လူတိုင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်တို့ကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးခွင့် ရှိသည်။
- (၂) အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ရပ်တွင် ပါဝင်စေရန် မည်သူ့ကိုမျှ အတင်းအကျပ် မပြုရ။

အပိုဒ် ၂၁

- (၁) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း၌ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များမှတစ်ဆင့်ဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။
- (၂) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်ရန် တူညီသည့် အခွင့်အရေး ရှိသည်။
- (၃) အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် ပြည်သူပြည်သားတို့၏ ဆန္ဒအပေါ် အခြေခံရမည်။ လူတိုင်းပါဝင်၍ တန်းတူညီမျှ ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိပြီး လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အလားတူ လွတ်လပ်သော မဲပေးစနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြားအလိုက် ကျင်းပသော စစ်မှန်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အဆိုပါဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ရမည်။

Kä thong sieng (19)

Mih htieng kä lü pi no pah pah nä tieh pih za pih kä pieh kä yieh mä nga kä toh xuat kä püh ko. Sö tieh pih za pih kä pieh kä yieh mä nga kya tieh pi htan lah kuom na kyi sä la ko kä tui kä ta xie kä theik ko sit la phih pih khuat kyin no vu yi mä nga ko lim kä püh min pih, khä liang lah kä phih kyöh lü kä pih hie huan ko

Kä thong sieng (20)

(1) Mih htieng kä lü pi long yi kya tieh pi kam söh kä ko lo kam söh kä püh min pih ko sih kya tieh pi tö kä püh ko.

(2) Lo kam söh kä pih hiak kyi kä huan hie lä kä khuat kyi pang khah siak kä mä püh htih.

Kä thong sieng (21)

(1) Mih hteing kä lü pi kyi pah pah mong ap pih kyi sö kyo kä ta yu kya tieh pi ha thut pih si htit lo leing kyin no huan hie tö hie kä püh ko

(2) Mih htieng kä lü pi kyi pah pah mong kyä pih lo nyin tö pih lie meh vi kä püh suan nga meh nyih

(3) Mong ap pih khat pok kyi kyang kä nga htah lo long tieh htan tieh htie püh meh nyih mih htieng kä lü huan hie ko vi lie pi long zöh pih ko mä htie lah kä meh long zöh pih ko, sö kya kya kä pieh kä yieh mä nga kä long zöh pih ko nyü nyiak yuan teing that lah kä pih kyi tü pih kya pih ha thut pih, sö long zöh pih kyi toh thut püh meh nyih.

အပိုဒ် ၂၂

လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် လူမှုဘဝ လုံခြုံရေး ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်ပြင်၊ မိမိနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် အရင်း အမြစ်တို့အရ အမျိုးသား ကြိုးပမ်းမှုနှင့် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုတို့ဖြင့် မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများကို ရရှိခံစား ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၃

(၁) လူတိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ မိမိနှစ်သက်ရာ အလုပ်အကိုင် ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်၊ တရားမျှတ၍ အဆင်ပြေမှုရှိ သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ် ခြင်းမှ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် တူညီသော အလုပ်အတွက် တူညီသော လုပ်ခ ကြေးငွေကို ခွဲခြားမှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိစေဘဲ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၃) အလုပ်လုပ်သည့်လူတိုင်းတွင် မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစုအတွက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ထိုက်တန်သော ဘဝရပ်တည်မှုကို အာမခံနိုင်မည့် တရားမျှတ၍ လျော်ကန် သင့်မြတ်သော အခကြေးငွေ ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ လိုအပ်လျှင် အခြားလူမှုရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ ကိုလည်း ဖြည့်စွက်ရရှိ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၄) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အလုပ်သမား သမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် ယင်းသမဂ္ဂများတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသည်။

Kä thong seing (22)

Mih hteing kä lü kyi mih hteing lo ho lah kä pih lo si htit khut thuan no mih hteing nyu kä guop long lam meh püh lah meh ko pah pah mong kyä pih kä tang lo ho lah kä pih xu hih vie htah yuan ang kyi pih ko mong kä lü kam söh kä tü pih ko pah pah kong kä nyan luom no kya tieh pih nyu kä guop meh mä tü kä mä püh min pih xieh lih xieh sie ,mih hteing nyu kä guop, kyi kä gi kya püh suan ko sih nga püh meh nyih.

Kä thong seing (23)

(1)Mih hteing kä lü no nyin tö kä püh pih ,pah pah no thuong pih nyin tö sa tö kyi kya tieh pi ha lah kä püh ko, vi lie kya tieh pi nyin tö sa tö püh luom ko nyin tö mä püh lah kä pih mä nga kä meh kip lah kä püh min pih tha ko.

(2)Mih hteing kä iü no vi hti pih nyin yi kyi vi lie pi khat sang puom sa thut ko mä nga kä meh püh lah suan nga meh nyih.

(3)Nyin tö pih mih hteing kä lü no pah pah no pah pah nok long khö meh kong kä nyan kyi vi ko nyu kä guop mong püh meh pih zöh zeing pi tha hti kä pih khat sang puom nga meh nyih.ya phie pu kä ma nyu kä guop kip lah huom lah meh ko lah htöh kä püh lah suan nga ko.

(4)Mih hteing kä lü meh pah pah xieh lih xieh sie kyi kip lah meh nyin tö pih lo ha thut meh ko sö lo hiak kyi huan hie kä tö kä püh ko.

အပိုဒ် ၂၄

လူတိုင်းတွင် ကြောင်းကျိုးလျော်ညီစွာ ကန့်သတ်ထားသည့် အလုပ် ချိန်နှင့် လစာဖြင့် ခံစားခွင့်ရှိသော အခါအားလျော်စွာ သတ်မှတ် ထားသည့် အလုပ်အားလပ်ရက်များ အပါအဝင် အနားယူခွင့်နှင့် အားလပ်ခွင့်တို့ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၅

(၁) လူတိုင်းတွင် အစားအစာ၊ အဝတ်အထည်၊ နေအိမ်၊ ကျန်းမာ ရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လိုအပ်သည့် လူမှုအထောက်အပံ့များအပါ အဝင် မိမိနှင့် မိမိ၏ မိသားစု ကျန်းမာရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ အေးချမ်းစွာ နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လုံလောက်သည့် လူနေမှု အဆင့်အတန်းကို ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း၊ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့ခြင်း၊ မသန်စွမ်းဖြစ်ခြင်း၊ မုဆိုးမဖြစ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်အိုမင်းခြင်း သို့မဟုတ် မိမိမတတ်စွမ်းနိုင်သော အခြေအနေများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘဝလုံခြုံမှု ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(၂) မိခင်ဘဝနှင့် ကလေးသူငယ်ဘဝတို့တွင် အထူးစောင့်ရှောက်မှု နှင့် ကူညီမှုကို ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ တရားဝင်လက်ထပ်၍ဖြစ်စေ၊ တရားဝင် လက်မထပ်ဘဲဖြစ်စေ မွေးဖွားလာသော ကလေးအားလုံး သည် တူညီသော လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ခံစားခွင့် ရှိသည်။

Kä thong sieng (24)

Mih hteing kä lü kyî thap tuom kä pih xie kä theik kyî vi hti ko nyin tö nyö nyiak kyä ko, khat sang puom püh lah min pih ko su kä nga zöh nyin tang nyö nyiak kyä ko zi nah nyö nyiak huan hie ko püh suan nga meh nyih.

Kä thong seing (25)

(1)Mih hteing kä lü pi kyî kä kyah kä zang, ha kä lit, nok, pie kä na thö kyöh meh ko za pih mih hteing nyu kä guop zö kyöh thö kyöh huan hie ko pah pah ko pah pah nok long khö pie kä na long zi kya meh mä vi hti kä mih hteing nyu kä guop htöh kä thiak kä püh meh nyih. Su kä nyin tö mä nga kä pih, pie kä na mä kya kä pih, ang mä püh kä pih ,khä zuat pü ,htä git , sö mä long phie pah pah nä mä tö yok kä pih nyin tö sa tö mä tä yok kä pih nga phie pu nyu kä guop yi kya püh meh nyih.

(2)Pü vi kyä ko ngi zöh kya tieh pi thö kä zö kä hi kyo kä püh meh nyih. Kä luom tha khat si söh khä zam tö lah kä ta yu ,kä luom mä tha kä pih khat si söh khä zam ko pöh tuom kä pih ngi nguan kä lü pi vi hti pih mih hteing nyu kä guop kya kyî kip lah püh meh nyih.

Kä thong seing (26)

Mih hteing kä lü pi meh le zat toh püh suan nga ko. Le zat xie kä theik toh pih pu kä than le zat toh pih kyin no tan phä nga kyi thang ko kä tang pi toh kyöh püh meh nyih. Kä than le zat pih kyin no tan phä nga sok ko le zat mä htie kä mä püh hti. Nyin tö sa tö xie kä theik ko le zat xie kä theik kä lü pi htie püh meh nyih. Sö su kyi le kä pih le zat xie kä theik luom pah pah tö yok pih xu püh meh nyih.

Le zat xie kä theik pu mih hteing lo meh kä htie kä phuom sö su kyi le ko htie yok phuom yok lö meh ko mih hteing khuat no püh suan tö suan nga pih kyi sö su kyi le ko kong sö htie liak meh toh kyöh püh meh nyih. Le zat xie kä theik luom pih pu mong kä man kä lü kam long kyi, mih hteing kyih sö mä long zöh long lam pih lo long kyi long tieh htie hti ko, khä lö hti ko long htie hti ang nga meh mong kä man kyam meh long zöh pih mong lo no tö pih sa pih sö su kyi le ko tö yok sa yok meh ang kyöh püh meh nyih.

Pah pah ngi nguan nguan meh le zat xie kä theik luom ha zöh pü kä pih nat pu kä sih meh le zat xie kä theik luom kä than ha kyöh pih tha ko.

Kä thong seing (27)

(1)Mih hteing kä lü pi pu lo hiak kyi long kya mie yu pi huan hie tö hie ko kä tö kä sa le sa xie kä theik kyi hie kä thap kä lah mä nga ko puh ko nyiak xuop xie kä theik htie lah pih ko sö xie kä theik kyin no püh pih nyin kya hie kä lü pi vi lie pi püh suan nga ko.

အပိုဒ် ၂၆

(၁) လူတိုင်းတွင် ပညာသင်ယူခွင့် ရှိသည်။ ပညာသင်ကြားရေးသည် အနည်းဆုံး မူလတန်းနှင့် အခြေခံအဆင့်တို့တွင် အခမဲ့ ဖြစ်ရမည်။ မူလတန်းပညာသည် မသင်မနေရ ဖြစ်ရမည်။ စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာများကို လူအများ သင်ယူနိုင်စေရမည် ဖြစ်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို အရည်အချင်းပေါ် အခြေခံ၍ အားလုံး တန်းတူရည်တူ ရရှိစေရမည်။

(၂) ပညာရေးကို လူသားတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပိုမို လေးစားလာစေရန် ဦးတည်သင်ကြားစေရမည်။ ပညာရေးသည် နိုင်ငံအားလုံးအတွင်း၊ လူမျိုး သို့မဟုတ် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အုပ်စု များအတွင်း နားလည်မှု၊ သည်းခံမှုနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုတို့ မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ကုလသမဂ္ဂ ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးမြှင့်စေရမည်။

(၃) မိမိတို့၏ ကလေး ပညာရေးကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိဘတို့တွင် လက်ဦး အခွင့်အရေး ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၇

(၁) လူတိုင်းတွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ အနုပညာကို လွတ်လပ်စွာ ခံစားခွင့်နှင့် သိပ္ပံပညာတိုးတက်မှုနှင့် ၎င်း၏ အကျိုးရလဒ်များကို လွတ်လပ်စွာ မျှဝေခံစားခွင့် ရှိသည်။

(၂) လူတိုင်းတွင် မိမိ၏ကိုယ်ပိုင်ညာဏ်ဖြင့် ကြံစည်ဖန်တီးထုတ်လုပ်သော သိပ္ပံပညာမှဖြစ်စေ၊ စာပေမှဖြစ်စေ၊ အနုပညာမှဖြစ်စေ ဖြစ်ထွန်းလာသည့် ဂုဏ်နှင့် ရုပ်ဝတ္ထု အကျိုးကျေးဇူးများကို ကာကွယ်မှုရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၈

လူတိုင်းသည် ဤကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည့် လူမှုရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးစနစ် တစ်ရပ်ကို ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

အပိုဒ် ၂၉

(၁) လူတိုင်းသည် မိမိ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လူ့အသိုက်အဝန်းအတွင်း၌သာ လွတ်လပ်ပြည့်ဝစွာ ဖွံ့ဖြိုးစေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ယင်းအသိုက်အဝန်းအပေါ် တာဝန်ရှိသည်။

(၂) မိမိ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် လူတိုင်းသည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ လေးစားရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရေစီလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် တရားမျှတသော လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ကိုယ်ကျင့်တရား၊ အများပြည်သူ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များအတိုင်းသာ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

(2) Mih hteing kä lü pi nä pu pah pah no htie pih phuom pih xu than kä tö ko püh lah pih nyiak xuop xie kä theik htie lah pih kyin no ta yu, le zat luom htie lah pih kyin nä ta yu, kä tö kä sa le sa xie kä theik htie lah pih kyin nä ta yu püh pih nyan kya ko nyiak nä xuop pih geing kä leing lä lü pah pah nä hih püh suan nga ko.

Kä thong seing (28)

Mih hteing kä lü nä pu hoh toh xuat pih le zat long kyi zat tuom kä nga pih püh suan nga pih ko tö yok sa yok ko lä kä la pih kä lü pi kyi kä tuan pi than kä tö yok meh mih hteing nyu kä guop ko mong kä man kä lü toh hti phih hti pih khä nyu suan khuat püh suan nga ko.

Kä thong seing (29)

(1) Mih hteing kä lü pi pah pah hu kä ang no tö yok sa yok pih pu mih hteing lo hiak kyi lo htit kya yu pi tö yok sa yok ko htie lah phuom lah man pih tha yih kyi sö lo su kyi za lä ko.

(2) Pah pah meh püh suan nga pih ko pah pah no tö yok suan nga pih tö zöh mih hteing kä lü pi pu mih no püh suan nga pih no tö püh suan nga pih kyi hie phuom kä kyak kä long kya nga püh meh nyih. Timokäyesi luom no ap pih khä nyu suan kyi nyu pih mih hteing lo hiak kyi za pih mih hteing kyi kä gi, mih hteing kä lü kyam khuan pi nyu yok pih ko xieh lih xieh sie luom kya meh kä teh kä zi xie kä theik kyi teh tuom kä pih xu tö püh sa püh meh nyih.

(၃) အဆိုပါ အခွင့်အရေးများနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို မည်သည့် ကိစ္စတွင်မျှ ကုလသမဂ္ဂ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများကို ဆန့်ကျင်၍ ကျင့်သုံးခြင်း မပြုရ။

အပိုဒ် ၃၀

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်စုအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ ဤကြေညာစာတမ်းပါ အခွင့်အရေး များနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်း ရည်ရွယ် လျက် တစ်စုံတစ်ခုသော ဆောင်ရွက်ချက်တွင် ပါဝင်ရန် သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်ရှိသည်ဟူ၍ ဤကြေညာစာတမ်းပါ စာသားတစ်ရပ်ရပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်း မရှိစေရ။

(3) Ngah kyi toh ge pih mih hteing khuat no püh suan nga pih ko tö yok sa yok ko lä kä pih sih ta lü kyi ta yu long zöh pih mong lo no teh tuom kä pih xie kä theik luom kyi han hti kä mä tö mä sa püh htih.

Kä thong seing (30)

Mong khuat meh ta yu, mih hteing lo khuat meh ta yu, mih hteing khuat meh ta yu hoh le zat long kyi huan pih mih hteing khuat thuan no püh suan nga pih ko tö yok sa yok pih sih kyi lah sut lah kyue meh lä ko that kä nieh pih nyin tö khuat kyi huan hie tö hie meh lä ko sö mä long ko pah pah no tö kä puh ko lä ko hoh le zat long kyä pih khuat le zat ta khuat le zat ta lah lah ko mä puh htih.

